

ARAŞTIRMA

PRENATAL BAĞLANMA ENVANTERİNİN TÜRKÇE'YE UYARLANMASI: GÜVENİLİRLİK VE GEÇERLİLİK ÇALIŞMASI*

Sema Dereli YILMAZ**

Nezihe Kızılkaya BEJİ***

Alınış Tarihi: 25.11.2012

Kabul Tarihi: 24.03.2013

ÖZET

Amaç: Çalışmanın amacı Muller tarafından geliştirilen "Prenatal Bağlanma Envanteri"nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir araç olup olmadığını incelemektir.

Yöntem: Metodolojik türde yapılan çalışmanın verileri İstanbul'da bulunan bir üniversite hastanesinde Ocak - Ekim 2009 tarihleri arasında, 20 hafta ve üzeri gebe olan 210 kadından toplanmıştır. Ölçeğin geçerliliğine yönelik çeviri ve kapsam geçerliliği çalışmaları yapılmış, güvenilirliğine yönelik de iç tutarlılık ve madde toplam puan korelasyonları incelenmiştir. Çalışmanın yapılabilmesi için etik onay alınmıştır.

Bulgular: Ölçek kapsam geçerliliğini değerlendirmek üzere on öğretim üyesinin görüşüne sunulmuş ve gelen öneriler doğrultusunda son şekli verilmiştir. Ölçeğin maddelerinin madde-toplam puan korelasyon güvenilirlik katsayıları $r=0.36$ ile 0.68 arasında olup aralarında pozitif yönde, güçlü ve istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Ölçeğin iç tutarlılık analizinde Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha=0.84$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin zamana göre değişmezliğini değerlendirmek için test-tekrar test analizi yapılmış ve her iki uygulama arasında fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Sonuç: "Prenatal Bağlanma Envanteri"nin Türkçe formu ülkemizde gebeler ile yapılacak araştırmalarda kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araçtır.

Anahtar Sözcükler: Prenatal Bağlanma Envanteri; bağlanma; gebelik; güvenilirlik; geçerlilik; ölçek

ABSTRACT

Turkish Version of Prenatal Attachment Inventory: A Study of Reliability and Validity

Objective: To investigate whether Turkish version of "Prenatal Attachment Inventory" developed by Muller is a reliable and valid instrument.

Method: The data of the study designed as a methodological one were obtained from 210 women with pregnancy of 20 weeks and over in a university hospital in Istanbul between January–October 2009. Studies for validity of the inventory as to translation and content were performed and internal consistency and total item score correlations were investigated as to reliability. Ethical approval was obtained.

Results: To assess content validity, the inventory was investigated by ten scholars and arranged as the last version as consistent with suggestions. Reliability coefficients of item-total score correlation of items in inventory were between $r=0.36$ and 0.68 , and a high level of statistically significant, positive and powerful correlation was found ($p<0.001$). In internal consistency analysis, Cronbach alpha reliability coefficient was found as $\alpha=0.84$. Test-retest analysis was performed, and no difference was found to be between each application ($p>0.05$).

Conclusion: Turkish version of "Prenatal Attachment Inventory" is a reliable and valid instrument to be used in studies for pregnant women.

Keywords: Prenatal Attachment Inventory; attachment; pregnancy; reliability; validity; scale

GİRİŞ

İki kişi arasındaki güçlü bir bağ olarak tanımlanan bağlanmanın teorik temelini etoloji (hayvan davranışları bilimi), sibernetik (makine ve canlılarda, kontrol ve haberleşmenin şartlarını

ve kanunlarını tespit eden bir bilim dalı), bilgi işlemleri, gelişimsel psikoloji ve psikoanalizin sentezi oluşturmuştur. Bağlanma teorisi anneye veya rahatlatıcı bir başka figüre bağlanmanın,

*Bu çalışma 2010 yılında İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü tarafından kabul edilen Doktora Tezinden hazırlanmıştır. Çalışma 7. Ulusal Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Kongresi'nde poster bildiri olarak sunulmuştur.

**Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü (Yrd. Doç. Dr.) syilmaz33@gmail.com

***İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi (Prof. Dr.)

çocuğun yaşamını sürdürmesinde önemli bir işlevi olduğunu savunmaktadır.

Bowlby'nin konu ile ilgili yaptığı çalışması, bebeğin biyolojik güven gereksinimi sonucu erken dönemde anneye bağlanması ve annenin yanıtı üzerine odaklanmıştır (Bowlby 1982; Fonagy 2001). Rubin, doğum sonu dönemde yenidoğan ile anne arasındaki bağın prenatal sürecin sonucunda gelişen bir davranış olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca doğum yapmadan önce kadınların hem bebeği hem de kendisi için güvenli bir geçiş arama, bebeğin diğer bireyler tarafından özel olarak kabul edilmesini sağlama, bebeğe bağlanma ve kendini bebeğe verme gibi dört özel görevi olduğunu bildirmiştir (Rubin 1976). Cranley, maternal-fetal bağlanma için altı unsurdan oluşan çok boyutlu bir model oluşturmuştur. Bu unsurlar; annenin fetüsü kendinden farklı olarak algılaması, fetüs ile etkileşime girme, fetüsün özelliklerini yorumlama, kendini (verme) adama, rol alma ve iç içe geçmedir. Cranley maternal-fetal bağlanmanın tanımını, doğmamış çocuğu ile davranışları yoluyla bağlanarak yakın bir ilişki kuran ve etkileşim gösteren kadını kapsar şeklinde yapmıştır (Cranley 1981). Muller, maternal-fetal bağlanmayı düzenlerken Cranley'in araştırmalarından faydalanmıştır. Muller bu olguyu kavramsallaştırırken anne ve bebek arasında gelişen yakın ilişkiyi gözler önüne seren düşünce ve hayalleri hariç tutarak davranışlar üzerine odaklanmıştır. Muller maternal-fetal bağlanmayı anne ve doğmamış bebeği arasında gelişen yegane ilişki olarak yeniden tanımlamıştır (Muller 1993).

Prenatal bağlanma, sadece sistemin bir parçası (anne) yoluyla araştırılmıştır. Bazı araştırmacılar bağlanmanın antenatal ölçümünün geçerliliğinin olmadığını düşünmüştür. Prenatal bağlanma kavramının "güvenlik arama" davranışı olmaması sebebiyle orijinal bağlanma sistemleri teorisine aykırı olduğu öne sürülmüştür. Bowlby akımında, bebek ve erişkin bağlanmasında, bağlanma davranışının bağlanma figüründen ayrılma korkusu ile oluşmaya başladığı, "güvenlik arama" davranışının amacını oluşturduğu ileri sürülmektedir. Maternal prenatal bağlanmada anne bebeğinin güvenliğini sağlar veya kendini sorumlu hisseder. Prenatal bağlanmanın, bağlanma ile benzerlikler taşıyan fakat geleneksel bebek erişkin bağlanması ile aynı olmayan "emosyonel bağ" olarak görülmesinin çok uygun olduğunu bildiren görüşler mevcuttur. Bu düşünceye göre prenatal bağlanma envanterleri, sosyal arzu edilebilirliğin

karıştırıcı faktör olduğu, sadece tutumu ölçen bir ölçektir (Pollock and Percy 1999) .

Doğum öncesi ve sonrası bağlanmanın farklı kavramsal yapıya gereksinimi olduğu tartışılmaz; bununla birlikte bu iki kavramın tutarlılık bakımından gözlenebilir bir iç ilişkisi vardır. Bebeği için bağlanma modeli olan annenin, bakım vermeye ilişkin bilişsel tasarımı ve internal çalışma modeliyle ilişkili duygu ve davranışların gözlemlenmesi çok önemlidir. Maternal fetal bağlanma ve anne bebek bağlanması arasında bir yakınlık olduğu; prenatal bağlanmanın ölçümü ve bunu takiben postnatal bağlanma stiline sınıflandırılması arasındaki ilişkinin gösterilmesi, doğumdan önce ve sonra ebeveyn davranışları, bebeğin doğumundan sonraki annelik hisleri, bebekten gelen işaretlere karşı annenin hassasiyeti ve besleme davranışları ve doğum sonrası anne bebek bağlanması ile örneklendirilmiştir (Condon and Corkindale 1997; Fuller 1990; Muller 1996; Pollock and Percy 1999; Siddiqui and Hagglof 2000). Araştırmacılar, prenatal bağlanma ölçümünde; bu örüntüye bebeğin görünüşü, huyu ve yaratılışı ile katkıda bulunmamasının annenin kişiliği, bağlanma biçimi, erken bakım verme deneyiminin mental tasarımı gibi sadece anneye ait faktörlerin saf bir biçimde değerlendirilmesini sağladığını öne sürmüşlerdir.

Bağlanma sürecini çözmeye yönelik çoklu yaklaşımlar; özellikle gebe kadının erken ebeveynlik deneyimleri, kendi fetusu ile internal çalışma modeli geliştirmek için bilişsel kapasitesi, kendi erişkin bağlanma stili, sosyal destek düzeyi ve bununla ilgili olarak görülen perinatal depresyon düzeyi, anksiyete ve postnatal bağlanma durumu maternal fetal bağlanmaya olan ilgiyi artırmıştır (Cannella 2005).

Ülkemizde doğum sonrası dönemde anne bebek bağlanmasını inceleyen çalışmalar mevcuttur (Kavlak ve Şirin 2009). Fakat prenatal dönemdeki maternal fetal bağlanmayı inceleyen çalışmalar oldukça sınırlı sayıdadır.

Amaç

Çalışmanın amacı Muller (1993) tarafından geliştirilen "Prenatal Bağlanma Envanteri"nin Türkçe formunun ülkemizdeki gebeler için geçerli ve güvenilir bir araç olup olmadığını incelemektir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Sunulan çalışma metodolojik bir araştırmadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zamanı

Araştırma, İstanbul'da bulunan bir üniversite hastanesinin Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Perinatoloji Polikliniğinde Ocak-Ekim 2009 tarihleri arasında yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini fakültenin Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı Perinatoloji Polikliniği'ne Ocak - Ekim 2009 tarihleri arasında başvuran tüm gebeler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini; 20 gebelik haftasının üzerinde, sağlıklı bir fetüse sahip, 18 yaş ve üzerinde, iletişim güçlüğü ve mental yetersizliği olmayan, gebe kalmak için infertilite tedavisi görmemiş olan, kronik bir hastalığı, gestasyonel diyabeti, eklampsi ve preeklampsi şikayeti, erken doğum tehdidi, erken membran rüptürü olmayan, herhangi bir sağlık sorunu bulunmayan, okur yazar olan, araştırmaya katılmayı kabul eden ve ölçek maddesinin 10 katı olan 210 kadın oluşturmuş ve örneklem seçiminde gelişi-güzel örnekleme yöntemi kullanıldı.

Veri Toplama Formu: Gebeleri tanıtan Bireysel Bilgi Formu ve Prenatal Bağlanma Envanteri olmak üzere iki form kullanılmıştır.

Bireysel Bilgi Formu: Bireysel Bilgi Formu; gebenin sosyo-demografik (eğitim durumu, çalışma durumu, ekonomik durum, aile tipi), obstetrik ve şu anki gebelik özelliklerini (gebelik sayısı, yaşayan çocuk sayısı, planlanmış gebelik, şu anki gebelik haftası) içeren sorulardan oluşmaktaydı.

Prenatal Bağlanma Envanteri (PBE) (The Prenatal Attachment Inventory): "Prenatal Bağlanma Envanteri" (The Prenatal Attachment Inventory) 1993 yılında Mary Muller tarafından geliştirilmiştir. Gebelik boyunca kadınların yaşadıkları düşünceleri, duyguları, durumları açıklamak ve bebeğe prenatal dönemdeki bağlanma düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen ölçek 21 maddeden oluşmaktadır. Her madde 1 ile 4 arasında puan alabilen dördümlü likert tiptedir. Ölçekten en az 21 en fazla 84 puan alınabilmektedir. Gebenin aldığı puanın artması bağlanma düzeyinin de arttığını göstermektedir. 1:Hiçbir zaman, 2:Bazen, 3:Sık sık, 4:Her zaman şeklinde puanlanmaktadır.

Verilerin Toplanması

Veri formları rutin kontrollerini yaptırmak amacıyla polikliniğe gelen gebelere verilerek ayrı bir odada doldurulmaları istenmiştir. Test-tekrar test uygulaması 3 hafta ara ile 54 gebeye uygulanmıştır. Veri toplama formunun

doldurulması yaklaşık 15-20 dakika zaman almıştır.

Verilerin Analizi

Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin istatistiksel analizler SPSS paket programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerliliği için uzman görüşleri Kapsam Geçerlilik İndeksi ile değerlendirilmiştir. Güvenilirlik analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi, Pearson korelasyon analizi, iç tutarlılığı test etmek amacıyla Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı, ölçeğin zaman göre değişmezliğini test etmek amacıyla bağımlı gruplarda t testi kullanılmıştır.

Etik Boyut

"Prenatal Bağlanma Envanteri"nin Türkçe formunun geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapabilmek için ölçeği geliştiren Mary Muller'den, ilgili üniversitenin etik kurulundan yazılı izin alınmış ve örnekleme alınan gebelere uygulama öncesi çalışmanın amacı açıklanarak yazılı izinleri alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Prenatal Bağlanma Envanteri'nin ülkemiz gebeleri için geçerlik ve güvenilirliğini incelediğimiz çalışmamızda, ölçeğin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir. İyi bir ölçme aracında olması gereken en temel özellikler geçerlilik ve güvenilirliktir (Ercan ve Kan 2004). Belirli bir kültür ve dilde geliştirilen ölçeğin diğer kültür ya da dillere uyarlanabilmesi için yapılan çalışmalara "ölçek uyarlaması" denilmektedir. Bu çalışmada, ölçek uyarlama çalışmalarında önerilen yöntemler izlenerek öncelikle ölçeğin dil ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır (Aksayan ve Gözüm 2002; Beaton, Bombardier, Guillemain and Ferraz 2000). Ölçeğin Türkçe'ye çevirilmesi ve geri çevirisinin yapılması aşamasında her iki dile de hakim olan bireylerin görüşleri alınmış ve ölçek maddelerinin Türkçe cümle yapısına uygunluğu ve anlaşılabilirliğinin sağlanması için bir edebiyat öğretmeninden danışmanlık alınmıştır.

Geçerlik-güvenirlik çalışmasına katılan gebelerin yaş ortalamasının 28.9±5.1 (min:18, max:44) olduğu, ortalama 6.4±4.6 yıllık evli olduğu, aylık gelirlerinin 1516.9±1039.9 TL olduğu tespit edilmiştir. Bu 210 gebenin tanımlayıcı özellikleri incelendiğinde; gebelerin yarıya yakınının (%48.1) ilköğretim mezunu olduğu, büyük bir kısmının çalışmadığı (%75.7), yarıdan fazlasının (%63.8) geliri giderine denk ve çekirdek aileye (%86.7) sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Gebelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (s= 210)

Özellikler	s	%
Eğitim Durumu		
İlköğretim	101	48.1
Lise	63	30.0
Üniversite	46	21.9
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	51	24.3
Çalışmıyor	159	75.7
Ekonomik Durumu		
Gelirim giderimden az	67	31.9
Gelirim giderime denk	134	36.8
Gelirim giderimden fazla	9	4.3
Aile Tipi		
Çekirdek	182	86.7
Geniş	28	13.3

Gebelerin gebeliklerine ilişkin özellikleri incelendiğinde; yarıya yakın bir bölümünün üç ve üzerinde gebelik yaşadığı (%40.5) ve yaşayan çocuğu olmadığı (%48.1), büyük bir bölümünün planlayarak gebe kaldığı (%74.8) ve yarıya yakın bir bölümünün (%41.9) 35-39. gebelik haftasında olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Gebelerin Gebeliklerine İlişkin Özelliklerinin Dağılımı (s= 210)

Gebeliğe İlişkin Özellikler	n	%
Gebelik Sayısı		
İlk gebelik	49	23.3
İkinci gebelik	76	36.2
Üç ve üzeri gebelik	85	40.5
Yaşayan Çocuk Sayısı		
0	101	48.1
1	79	37.6
2	26	12.4
3 ve üzeri	4	1.9
Planlanmış Gebelik		
Evet	157	74.8
Hayır	53	25.2
Şu Anki Gebelik Haftası		
20-24 hafta	20	9.5
25-29 hafta	24	11.4
30-34 hafta	65	31.0
35-39 hafta	88	41.9
40 ve üzeri	13	6.2

Geçerlilik Bulguları

Prenatal Bağlanma Envanterinin Dil Eşdeğerliği, İçerik ve Kapsam Geçerliği Analizinin Yapılması: Ölçeğin İngilizce orijinal formu (The Prenatal Attachment Inventory) anadili Türkçe olup her iki dili de üst düzeyde bilen birbirinden bağımsız üç kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Araştırmacılar bu üç kişi

tarafından çevirisi yapılmış ölçeği inceleyerek ortak bir Türkçe metin oluşturmuştur. Oluşturulan metnin Türkçe'ye uygunluğu ve anlaşılabilirliği bir edebiyat öğretmeni tarafından değerlendirilmiştir. Daha sonraki aşamada ana dildi Türkçe olan, ölçek ve çalışma hakkında ayrıntılı bilgi verilen ancak ölçeğin orijinal formunu görmeyen, yurt dışında lisansüstü öğrenimini tamamlamış ve yaşamış iki kişi tarafından İngilizce'ye geri çevirisi yapılmıştır. İngilizce'ye geri çevirisi yapılan ölçek ile orijinal ölçek karşılaştırılmıştır. Orijinal ölçeğe göre anlam değişikliği olup olmadığı değerlendirilerek ölçeğe son hali verildi.

Önerilen değişikliklere göre kültüre uygunluk, dil eşdeğerliği ve kapsam geçerliğinin değerlendirilmesi için Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan altı öğretim üyesi, Psikiyatri Hemşireliği Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan iki öğretim üyesi ve Tıp Fakültesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Anabilim Dalı'nda görev yapmakta olan iki öğretim üyesinin görüşü alınmış ve gelen öneriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Uzman görüşlerinin değerlendirilmesi için Kapsam Geçerlik İndeksi-KGİ (Content Validity Index-CVI) kullanılmıştır. Uzmanlardan maddelerin uygunluğuna göre; 1 puan: Uygun değil, 2 puan: Biraz uygun (maddenin ve ifadenin uygun şekilde getirilmesi gerekli), 3 puan: Uygun ancak ufak değişiklikler gerekli, 4 puan: Çok uygun şekilde puan vererek değerlendirme yapmaları istenmiştir. Ölçekteki maddeler için 3 ve 4 puan veren uzmanların sayısı toplam uzman sayısına bölünerek ölçeğin KGİ puanı hesaplanmıştır. Toplam ölçek maddelerinin %98'inin 3-4 puan aldığı belirlenmiştir. Bu sonuç göz önünde bulundurulduğunda uzmanlar arasında görüş birliği olduğu söylenebilir.

Ölçeğin düzenlenmiş son halinin anlaşılabilirliği 20 kişilik bir grupta pilot uygulama yapılarak değerlendirilmiş, ölçekteki maddelerin anlaşılır olduğu belirlendiği için ölçekte herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir.

Güvenilirlik Bulguları

Prenatal Bağlanma Envanterinin Madde Analizinin Yapılması: Uyarılama yapılan ölçeklerde güvenilirlik yönünden iç tutarlılığın değerlendirilmesinde kullanılan yöntemlerden birisi de madde analizleridir. Bir ölçekteki maddeler, eşit ağırlıkta ve bağımsız üniteler şeklinde ise, her madde ile toplam değerler arasındaki korelasyon katsayısının yüksek olması beklenir. Korelasyon katsayısı ne

kadar yüksek ise o maddenin ölçülmek istenen nitelikte ilişkisi o derece yüksektir. Madde toplam puan korelasyon katsayısının hangi ölçütün altına düşünce güvenilirliğinin yetersiz sayılacağı konusunda belirli bir standart olmamakla birlikte, 0.25'in üzerinde olması önerilmektedir (Pierce 1995a; Pierce 1995b; Öner 1997; Akgül ve Çevik 2005; Gözüm ve Aksayan 2002).

Prenatal Bağlanma Envanteri'nin Türkçeye uyarlanmasında Türkçe formunun güvenilirlik çalışması için maddelerinin madde-toplam puan korelasyonlarına bakıldığında, korelasyon güvenirlilik katsayılarının (Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu) $r=0.36$ ile 0.68 arasında olduğu, madde puanları ile toplam ölçek puanları arasındaki ilişkinin pozitif yönde ve

istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır (Tablo 3). Bu sonucu, her bir maddenin ölçek toplam puanına katkısı olduğu ve ölçeğin bütünüyle ilişkili olduğu, iyi derecede ayırt edici özellikte olduğu ve dolayısı ile güvenilir olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Prenatal Bağlanma Envanteri'nin İç Tutarlılık Güvenirlilik Katsayısı: Prenatal Bağlanma Envanteri'nin iç tutarlılığını değerlendirmek için likert tipi ölçeklere uygun bir yöntem olan Cronbach alfa tekniği kullanılmıştır. Ölçeğin alfa katsayısı ne kadar yüksek olursa, ölçekte bulunan maddelerin o ölçüde birbirleriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini sınavan maddelerden oluştuğu varsayılır.

Tablo 3. Prenatal Bağlanma Envanterinin Madde-Toplam Puan Korelasyonları (s= 210)

Maddeler	Madde-Toplam Puan Korelasyon Katsayısı	
	r	p
1. Bebeğimin şu an neye benzediğini merak ederim.	0.40	<0.001
2. Bebeğimi adıyla çağırdığımı hayal ederim.	0.57	<0.001
3. Bebeğimin hareketini hissetmekten hoşlanırım.	0.40	<0.001
4. Bebeğimin şimdiden kişiliğinin oluştuğunu düşünürüm.	0.38	<0.001
5. Diğer insanların bebeğimin hareketlerini hissetmeleri için ellerini karnımın üzerine koymalarına izin veririm.	0.55	<0.001
6. Yaptığım şeylerin bebeğimde bir fark oluşturacağına inanırım.	0.49	<0.001
7. Bebeğimle birlikte yapacağım şeyleri planlarım.	0.64	<0.001
8. Bebeğimin içimde ne yaptığını diğer insanlarla paylaşıyorum.	0.57	<0.001
9. Bebeğimin neresine dokunduğumu hayal ederim.	0.54	<0.001
10. Bebeğimin ne zaman uyduğunu bilirim.	0.48	<0.001
11. Bebeğimi hareket ettirebilirim.	0.47	<0.001
12. Bebeğim için bir şeyler satın alır ya da yaparım.	0.38	<0.001
13. Bebeğimi sevdiğimi hissedirim.	0.46	<0.001
14. Bebeğimin orada ne yaptığını hayal etmeye çalışırım.	0.68	<0.001
15. Karnımı kollarımla sararak oturmaktan hoşlanırım.	0.53	<0.001
16. Bebeğimle ilgili rüya görürüm.	0.36	<0.001
17. Bebeğimin niçin hareket ettiğini bilirim.	0.36	<0.001
18. Karnımın üzerinden bebeğimi okşarım.	0.58	<0.001
19. Bebeğimle sırlarımı paylaşıyorum.	0.49	<0.001
20. Bebeğimin beni duyduğunu bilirim.	0.49	<0.001
21. Bebeğimi düşündüğümde çok heyecanlanırım.	0.58	<0.001

Maddelerin varyansları toplamının genel varyansa ortalanması ile bulunan ve 0 ile 1 arasında değer alan alfa katsayısı ölçekte yer alan soruların homojen bir yapıyı açıklamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarını araştırır (Akgül ve Çevik 2005). Türkçeye uyarlanan Prenatal Bağlanma Envanteri'nin güvenilirlik çalışmasında iç tutarlılığı için yapılan analizde Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı $\alpha=0.84$ olarak bulunmuştur. Tespit edilen bu değerle ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğu görülmektedir.

Bizim sonucumuza benzer şekilde ölçeğin İsveç ve Fransızca versiyonunun Cronbach alfa güvenirlilik katsayısının 0.86, İtalyanca versiyonunun 0.87 olduğu bildirilmiştir (Jurgens, Levy-Rueff, Goffinet, Golse and Beauquier-Macotta 2010; Siddiqui, Hagglof and Eisemann 1999; Vedova, Dabrassi and Imbasciati 2008). Çalışmamızda ölçeğin Cronbach alfa güvenirlilik katsayısının 0.84 olması, ölçek maddelerinin birbiri ile tutarlı olduğu ve prenatal dönemdeki bağlanmayı sınıadığı şeklinde yorumlanabilir.

Prenatal Bağlanma Envanteri'nin Test ve Tekrar Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması ve Korelasyonları: Test-tekrar test güvenilirliği bir ölçme aracının uygulamadan uygulamaya tutarlı sonuçlar verebilme, zamana göre değişmezlik gösterebilme gücüdür. Test-tekrar test güvenilirliğini belirlemek amacıyla iki uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki korelasyon hesaplanır. Bu işlem ile elde edilen korelasyon, testin tekrar güvenilirlik katsayısını verir. Test puanları sürekli değişken ve eşit aralıklı ölçek nitelikleri taşıdığı için güvenirliliğin bulunmasında genellikle "Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Eşitliği" kullanılmaktadır. Korelasyon katsayısı (r) "0" ile "1" arasında değişen değerler alabilmektedir. Korelasyon (r) yükseldikçe, ifadenin etkililik düzeyi artar, azaldıkça düşer. Yeteri kadar yüksek bir korelasyon katsayısı, testten elde edilen

ölçmelerin kararlılığını ve iki uygulama arasındaki zaman içinde ölçülen nitelikte fazla bir değişme olmadığını gösterir (Karasar 1995).

Prenatal Bağlanma Envanteri'nin 54 kişi ile ve üç hafta arayla, zamana göre değişmezliğini değerlendirmek için yapılan güvenilirlik analizinde test ve tekrar testten elde edilen puan ortalamaları bağımlı gruplarda t testi ile karşılaştırıldığında puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (p>0.05) (Tablo 4). Prenatal Bağlanma Envanterinin güvenilirlik analizi olarak ilk ve ikinci uygulamadan elde edilen puanlar arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelendiğinde; 3 hafta ara ile yapılan iki ölçüm puanları arasındaki güvenilirlik katsayısı r=0.81 olarak, pozitif yönde, çok güçlü ve istatistiksel olarak ileri düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptandı (Tablo 4).

Tablo 4. Prenatal Bağlanma Envanterinin Test ve Tekrar Test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması ve Korelasyonları (n= 54)

Ölçek	İlk Uygulama Ort±SS	İkinci Uygulama Ort±SS	t	p	r	p
PBE	60.07 ± 9.69	61.72 ± 10.72	1.900	0.063	0.81	<0.001

SONUÇ ve ÖNERİLER

Prenatal Bağlanma Envanteri'nin ülkemiz gebeleri için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir. Ölçeğin farklı

özelliklere sahip gebelerin prenatal dönemde bebeklerine bağlanma düzeylerini belirlemek amacıyla, araştırmacılar tarafından çalışmalarda kullanılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akgül A, Çevik O. İstatistik Analiz Teknikleri-SPSS'te İşletme Yönetimi Uygulamaları. 2. Baskı. Ankara: Emek Ofset; 2005.p.435-6.

Aksayan S, Gözüm S. Kültürler Arası Ölçek Uyarlaması için Rehber I: Ölçek ve Dil Adaptasyonunda Adımlar. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2002;4(1):9-14.

Beaton DE, Bombardier C, Guillemin F, Ferraz MB. Guidelines for the Process of Cross-Cultural Adaptation of Self-Report Measures. Spine 2000;25(24):3186-91.

Bowlby J. Attachment Behaviour. Attachment and Loss Volume I: Attachment. 2nd ed. New York: Basic Books; 1982. p.177-264.

Cannella BL. Maternal-Fetal Attachment: An Integrative Review. J Adv Nurs 2005;50(1):60-8.

Condon JT, Corkindale C. The Correlates of Antenatal Attachment in Pregnant Women. Br J Med Psychol 1997;70(4):359-72.

Cranley MS. Development of a tool for the Measurement of Maternal Attachment During Pregnancy. Nurs Res 1981;30(5):281-4.

Ercan İ, Kan İ. Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2004;30(3):211-6.

Fonagy P. Introduction to attachment theory. Attachment Theory and Psychoanalysis. 1st ed. New York: Other Press; 2001. p.5-18.

Fuller JR. Early Patterns of Maternal Attachment. Health Care Women Int 1990;11(4):433-46.

Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası Ölçek Uyarlaması için Rehber II: Psikometrik Özellikler ve Kültürlerarası Karşılaştırma. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2002;4(2):9-20.

Jurgens MA, Levy-Rueff M, Goffinet F, Golse B, Beauquier-Macotta B. Psychometric Properties of the French Version of The Prenatal Attachment Inventory in 112 Pregnant Women. Encephale 2010;36(3):219-25.

Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. 7. Baskı. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd;1995. p.116-29.

Kavlak O, Şirin A. Maternal Bağlanma Ölçeği'nin Türk Toplumuna Uyarlanması. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi 2009;6(1):188-202.

Muller ME. Development of the Prenatal Attachment Inventory. Western J Nurs Res 1993;15(2):199-211.

Muller ME. Prenatal and Postnatal Attachment: A Modest Correlation. J Obstet Gynecol Neonatal Nurs 1996;25(2):161-6.

Öner N. Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler: Bir Başvuru Kaynağı. 3. Baskı. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası;1997. p.10-25.

Pierce AG. Measurement Instruments. In: Talbot LA, ed. Principles and Practice of Nursing Research. 1st ed. St. Louis: Mosby Year Book; 1995a. p. 292-315.

Pierce AG. Measurement. In: Talbot LA, ed. Principles and Practice of Nursing Research. 1st ed. St. Louis: Mosby Year Book; 1995b. p. 265-90.

Pollock PH, Percy A. Maternal Antenatal Attachment Style and Potential Fetal Abuse. Child Abuse Negl 1999; 23(12):1345-57.

Rubin R. Maternal Tasks in Pregnancy. J Adv Nurs 1976;1(5):367-76.

Siddiqui A, Hagglof B, Eisemann M. An Exploration of Prenatal Attachment in Swedish Expectant Women. J Reprod Infant Psychol 1999;17(4):369-80.

Siddiqui A, Hagglof B. Does Maternal Prenatal Attachment Predict Postnatal Mother-Infant Interaction? Early Hum Dev 2000;59(1):13-25.

Vedova AMD, Dabrassi F, Imbasciati A. Assessing Prenatal Attachment in a Sample of Italian Women. J Reprod Infant Psychol 2008;26(2):86-98.